

Correctievoorschrift HAVO

2025

tijdvak 2

kunst

beeldende vormgeving - dans - drama - muziek - algemeen

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 t/m 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Blok 1 Symboliek van de natuur

1 maximumscore 2

- (functie) Het beeldhouwwerk informeert / waarschuwt de bezoeker (dat de kerk een heilige plek/het huis van God is / hij waardig genoeg moet zijn om het (heilige) huis van God binnen te gaan). 1
- (Het beeldhouwwerk ondersteunt deze functie doordat) hier het verhaal van Jezus (het Nieuwe Testament) wordt getoond/gesymboliseerd / de evangelisten zelf een overgangsportaal/brug vormen tussen de mens en het goddelijke / het de belangrijkste persoon/personen uit de Bijbel/uit het evangelie centraal zet / het de (heilige) boodschap die de evangelisten (op aarde) verkondigen, toont. 1

2 maximumscore 3

- vorm (bijvoorbeeld twee van de volgende verschillen): 2

	afbeelding 1	afbeelding 2
–	schematische / gestileerde / geometrische figuren	organische / figuratieve figuren
–	(meer) tweedimensionaal / vlak / plat	(bijna) driedimensionaal / ruimtelijk / plastisch
–	grove / hoekige vormen/figuren	meer gedetailleerde / organische vormen/figuren

Opmerking

Per juist verschil 1 scorepunt toekennen.

- ruimte, een verschil: 1

afbeelding 1	afbeelding 2
(meer) in het beeldvlak opgenomen / (overal) dezelfde reliëf-hoogte / nauwelijks plasticiteit/dieptewerking	half losstaand / (meer) afwisseling in reliëf-hoogte / meer plasticiteit/dieptewerking

Opmerking

Alleen als een juist verschil is beschreven 1 scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
3	maximumscore 1 Bestaande dieren en verzonnen dieren werden in dezelfde afbeelding opgenomen in de middeleeuwen, omdat (een van de volgende): – middeleeuwers weinig/geen onderscheid maakten tussen de profane / 'echte' wereld en de religieuze wereld / de Bijbelgeschiedenis / de wereld van sagen en legenden. – dit een beeldcultuur / traditie is die teruggaat naar de klassieke oudheid / oude religies. – daarmee de diversiteit van Gods Schepping (aan de sterveling) werd getoond.	
4	maximumscore 3 • Teksten werden voorzien van miniaturen (twee van de volgende): – ter versiering/decoratie van de bladzijde (om het lezen aantrekkelijker te maken). – om (bepaalde) onderdelen van de tekst te benadrukken. – als beeldende uitleg (van de religieuze / Bijbelse tekst). – om de inhoud te personaliseren voor de opdrachtgever. – om de waarde van de inhoud/tekst te verhogen / de tekst exclusief te maken. <i>Opmerking</i> <i>Per juist antwoord 1 scorepunt toekennen.</i> • opdracht (een van de volgende): – kerkelijk leider (bisschop/abt) / de Kerk – vorst/adel	2
5	maximumscore 2 Abt Bernardus had bezwaar tegen miniaturen zoals op afbeelding 4, omdat (twee van de volgende): – ze afleidden van het geestelijk leven / een innerlijke verdieping / geen nut hadden. – ze te uitbundig waren. – de afgebeelde dieren te fantasievol waren / uit vreemde/onrealistische combinaties bestonden. – ze te duur waren. per juist antwoord	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

6 maximumscore 3

- (kleur) De initiaal heeft een beperkt kleurenpalet / gebruik van overwegend primaire kleuren / van blauw / rood / groen / de initiaal heeft een kleur/is monochroom (dus de initiaal leidt minder af van de tekst). 1
- (vorm) De initiaal heeft strakke lijnen / meer geometrische/gestileerde / gelijksoortige vormen (met kaders) (dus de initiaal leidt minder af / staat duidelijk apart van de tekst). 1
- (compositie, bijvoorbeeld) De ordening is overzichtelijk / de tekst neemt de meeste plaats in/is benadrukt / de initiaal is naast de tekst geplaatst (gescheiden) / sluit aan op de tekst / er is weinig ruimte voor afbeeldingen (dus de initiaal/de miniatuur leidt niet af van de tekst). 1

7 maximumscore 2

Bosmans' werk past bij het postmodernisme, omdat (twee van de volgende):

- (citaten) het verwijst naar/citeert uit verschillende/meerdere middeleeuwse/christelijke thema's/bronnen (zoals de Bijbel, apocriefen, verhalen, sagen en legenden).
- (geen één / absolute waarheid) het panelen met verschillende voorstellingen willekeurig bij elkaar lijkt te plaatsen (er is geen hiërarchie) / de panelen en/of de deuren geen eenduidig verhaal lijken te vertellen / er verschillende betekenislagen / interpretaties mogelijk zijn.
- (grenserving hoge en lage kunst) de stripachtige beeldtaal / de eenvoudige vormen en/of felle (vrolijke) kleuren doet/doen denken aan 'lage' kunst die wordt getoond in een museale ruimte ('hoge' kunst).
- (grenserving hoge en lage kunst) het vervaardigd is met (moderne) technieken/materialen die doen denken aan postmoderne kunst (zoals street art).
- (herwaardering van figuratie) het figuratief is, daardoor is het te zien als een reactie op de abstracte schilderkunst.
- (less is a bore) er een veelheid is aan (schijnbaar willekeurige) kleuren / panelen met (schijnbaar willekeurige) voorstellingen.

per juist antwoord 1

8 maximumscore 2

- (ruimte, bijvoorbeeld) Het vlak/de vlakken zijn plat / er is weinig dieptewerking / plasticiteit / een (lijn- / atmosferisch) perspectief ontbreekt. 1
- (compositie, bijvoorbeeld) De panelen zijn naast en/of onder elkaar geplaatst / de vlakindeling is streng / er is een duidelijke scheiding tussen voor- en achtergrond. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Blok 2 Het overwinnen van de natuur

9 maximumscore 3

De theaterwereld zag de opkomende film(industrie) als een concurrent, omdat (bijvoorbeeld drie van de volgende):

- film steracteurs kende waarvoor het publiek speciaal kwam.
- film een industrie was die veel geld te besteden had (en daardoor bijvoorbeeld de beste (ster)acteurs / locaties/decors (uit de theaterwereld) kon kopen).
- film (in principe) over de hele wereld/in elke zaal getoond zou kunnen worden.
- film een (relatief) nieuw medium was (dat het publiek waarschijnlijk uit nieuwsgierigheid wilde ontdekken, waardoor het theater minder interessant werd).
- film op verschillende locaties opgenomen kon worden (waardoor het verhaal realistischer verteld kon worden).
- film dynamischer / spectaculairder gevonden kon worden vanwege de filmtechnische vormgeving (zoals het gebruik van close-ups, verschillende uitsneden en camerastandpunten).

per juist antwoord

1

10 maximumscore 2

Avant-gardekunstenaars hadden in die tijd belangstelling voor culturen zoals die van de Inuit, omdat (twee van de volgende):

- zij op zoek waren naar puurheid / onbedorvenheid (het 'primitieve') (niet besmet door de westerse beschaving) (en meenden die te vinden bij mensen van wie ze dachten dat die dichter bij de natuur leven, zoals de Inuit).
- deze als exotisch werd gezien (romantisering van niet-westerse culturen).
- zij op zoek waren naar de essentie (en die meenden ze te vinden bij mensen van wie ze dachten dat die dichter bij de natuur leven, zoals de Inuit).

per juist antwoord

1

11 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

(Het centraal stellen van een man en zijn gezin trok meer kijkerspubliek, omdat) er een verhaallijn was / personen terugkeerden/gevolgd konden worden / een element van fictie werd toegevoegd:
hierdoor ervoer de kijker meer spanning / betrokkenheid / kon de kijker zich (beter) identificeren met de personen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

12 maximumscore 2

twee van de volgende:

- De hoofdpersonen zijn als portretten / herkenbaar / groot in beeld gebracht alsof het filmsterren / acteurs zijn (waardoor de indruk van een speelfilm wordt gewekt).
- Er worden verschillende personen afgebeeld (waardoor de indruk van een verhaallijn en daarmee speelfilm wordt gewekt).
- Het kind lijkt een eigen verhaallijn te hebben / het verhaal is geschikt voor kinderen / voor verschillende leeftijden (waardoor de indruk van een speelfilm wordt gewekt).
- De sledehond (met actieve houding / ontblote tanden) lijkt deel uit te maken van een verhaallijn / (spannend) avontuur (waardoor de indruk van een speelfilm wordt gewekt).
- De slee suggereert actie / lijkt deel uit te maken van een (spannend) avontuur (waardoor de indruk van een speelfilm wordt gewekt).

per juist antwoord

1

13 maximumscore 2

- (Flaherty doet met zijn film wel recht aan de cultuur van de Inuit, omdat) hij het heeft vastgelegd (op beeld) / (een groot deel van) de beelden natuurgetrouw zijn (en daarmee heeft hij het toegankelijk gemaakt voor latere generaties (van de Inuit) / kan het als bron gebruikt worden voor onderzoek). 1
- (Flaherty doet met zijn film geen recht aan de cultuur van de Inuit, omdat) hij (sommige acties/decors) in scène zet / een vertekend beeld (van de Inuit) laat zien. 1

14 maximumscore 2

- (camerabeweging) De camera beweegt van onder naar boven: (effect) de berg lijkt groot / de kijker ervaart de grootsheid/hoogte van de berg en/of de nietigheid/hulpeloosheid van de mens. 1

Opmerking

Alleen als camerabeweging en effect juist beschreven zijn, mag het antwoord worden goedgerekend.

- (kadrering, bijvoorbeeld): Alleen de handen / voet(en) / (een gedeelte van) de bergbeklimmer worden/wordt in beeld gebracht / extra belangrijk gemaakt (waardoor spanning wordt opgebouwd). 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

15 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben (een van de volgende):

- Hans wil de berg beklimmen om (zichzelf en anderen) zijn durf te tonen/te bewijzen, maar hij wil ook voorzichtig zijn en/of zichzelf niet blootstellen aan een gevaarlijke/risicovolle beklimming.
- Hans wil zijn moeder en zijn vrouw niet teleurstellen (loyaliteitsconflict).
- Hans twijfelt of hij de berg nog een keer op durft / gaat (omdat hij zichzelf wil bewijzen / zijn moeder/vrouw niet teleur wil stellen / hij bang is).

16 maximumscore 2

twee van de volgende:

- uitvergrooten van emotie / mimiek
- grote gebaren
- lang/vertraagd aanhouden / uitstellen van emotie/beweging (overdrijving)

per juist antwoord

1

17 maximumscore 3

drie antwoorden, bijvoorbeeld:

- (richtingen) De danser beweegt een richting/kant op (alsof hij naar boven klimt).
- (richtingen) De danser beweegt soms ineens naar links (alsof hij valt / de berg heeft losgelaten).
- (richtingen) De danser beweegt soms ineens naar beneden (alsof hij terugvalt).
- (hoogtelagen) De danser beweegt voornamelijk dicht tegen de grond / in de lage hoogtelaag (alsof hij de berg beklimt / tegen de berg aanhangt).
- (hoogtelagen) De danser steekt zijn benen omhoog (alsof hij de berg alleen met zijn handen vasthoudt).
- (blikrichting) De danser kijkt soms (links) naar beneden (alsof hij kijkt hoe hoog hij al geklommen is).

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

18 maximumscore 3

drie van de volgende:

- (spanning) De danser maakt schokkerige bewegingen / zijn lichaam trilt (alsof hij het extreem koud heeft).
- (spanning) De danser heeft zijn spieren aangespannen (alsof zijn spieren stijf zijn van de kou / omdat hij zich verzet tegen de kou).
- (gewicht) De danser maakt zware stappen/bewegingen / schuifelt voort (alsof hij overwonnen is door de berg / tegen zijn fysieke beperkingen aanloopt / langzaam vooruit gaat / wordt tegengehouden door de wind en de sneeuw).
- (gewicht) De danser valt voorover / valt / struikelt / kruipt over de grond (alsof hij te vermoeid is om overeind te blijven / omdat de zwaartekracht aan hem trekt).
- (aanzet) De danser zet zijn bewegingen (overwegend) snel/krachtig aan (alsof hij rilt van de kou).
- (aanzet) De danser zet de beweging in zijn benen met zijn hand aan (alsof zijn benen bevroren zijn en niet zelfstandig functioneren).

per juist antwoord

1

Blok 3 Aandacht voor de natuur

19 maximumscore 2

De jeugdcultuur uit de jaren 50 kon ontstaan doordat (twee van de volgende):

- jongeren meer vrije tijd kregen (die ze in elkaars gezelschap doorbrachten).
- (werkende) jongeren meer geld te besteden hadden (aan bijvoorbeeld de vermaaksindustrie en/of aan eigen mode).
- jongeren via (massa)media (zoals op hen gerichte tijdschriften, radioprogramma's, tv-shows) in aanraking kwamen met meer jongeren/culturen die aansloten op hun leefwereld (en waardoor (sub)culturen konden ontstaan).

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

20 maximumscore 3

- (De manier van demonstreren past bij de tijdsgeest van de jaren 60, omdat) het vreedzaam/geweldloos is (pacifisme) (en aansluit op de slogan 'make love not war' / op de hippiebeweging). 1
- Ginsberg beschouwde deze demonstratie als een vorm van theater, omdat (bijvoorbeeld twee van de volgende): 2
 - er spelgegevens zijn (wie/wat/waar/wanneer/waarom).
 - er een rekwisiet wordt gebruikt.
 - er symbolische handelingen (met een bloem) worden verricht.
 - er sprake is van theatraliteit / een dramatisch effect.
 - er een publiek aanwezig is.
 - het een boodschap uitdraagt / symbolisch is.

Opmerking

Per juist antwoord 1 scorepunt toekennen.

21 maximumscore 2

twee antwoorden, bijvoorbeeld:

- gemanipuleerd / vervormd geluid (van bijvoorbeeld de (bas)gitaar)
- (combinatie van) onheilspellende / dissonante tonen
- herhalende motieven / ritmes
- lange / aanhoudende tonen (van bijvoorbeeld het orgel)
- geen herkenbare melodieën

per juist antwoord 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

22 maximumscore 4

- (boodschap) Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
Door toedoen van de mens verdwijnt de natuur. / Mensen kiezen voor economische voorspoed / luxe en te weinig voor de dingen die echt van waarde zijn (en die niet met geld te koop zijn, zoals vriendschap/liefde/de natuur). 1
- muziek (twee van de volgende): 2
 - (toonhoogte) De leadzang / Mitchell laat grote contrasten tussen hoog en laag horen (speels).
 - (toonhoogte) De muziek staat in een majeur toonsoort.
 - (toonhoogte/klankkleur) Er is een hoog gestemde (kleine) trommel te horen.
 - (klankkleur) De (achtergrond)zang klinkt helder/licht.
 - (ritme) De gitaar laat een (energieke) slag / opzweepend ritme horen.
 - (ritme) Er zijn syncopische koortjes te horen.

Opmerking

Per juist antwoord 1 scorepunt toekennen.

- Door het contrast ontstaat vervreemding bij de luisteraar (waardoor men er over gaat nadenken / de boodschap misschien langer blijft hangen). 1

23 maximumscore 3

aspect	natuur	stad	
• (tempo)	langzaam/laag	snel/hoog	1
• (ritme)	(relatief) weinig benadrukt / lange(re) klanken	sterk(er) benadrukt / korte(re) klanken / (meer) ritmische accenten	1
• (klankkleur)	gelijkmatig / donker/dof	schel/scherp (het orgel tot tijdcode 00:38) / rond/licht(er) (vanaf tijdcode 00:38)	1

Opmerking

Alleen als de tegenstelling tussen natuur en stad aan de hand van het muzikale vormgevingsaspect juist is beschreven, mag 1 scorepunt worden toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

24 maximumscore 2

- (camerastandpunt) Door het hoge camerastandpunt (vogelvluchtperspectief) wordt de (eenvoudige) structuur / herhaling / het (basis)patroon van de bewegende auto's (in steeds dezelfde richtingen) zichtbaar. 1
- montage (een van de volgende): 1
 - Door het versneld afspelen lijken de bewegingen van de auto's geordend te zijn / een structuur/(basis)patroon te vormen.
 - De auto's lijken herhalende bewegingen te maken op de maat van de muziek.

25 maximumscore 2

- 1 overwegend consonant
- 2 vaste maat(soort)
- 3 veel herhalingen

indien drie antwoorden juist 2
 indien twee antwoorden juist 1
 indien minder dan twee antwoorden juist 0

26 maximumscore 2

twee antwoorden, bijvoorbeeld:

- (hoogtelagen) De dansers veranderen (als een groep) in hoogtelaag / maken golvende bewegingen: hierdoor lijken de bewegingen op stromend water / een school vissen / een ademend organisme.
- (richtingen) De dansers veranderen (als een groep) van richting: hierdoor lijken de bewegingen op een school vissen / een kudde dieren die een obstakel uit de weg gaat.
- (kracht) (Sommige) dansers strekken hun hoofd naar boven: hierdoor lijken de bewegingen op dieren die de warmte van de zon opvangen / die hun kop oprichten.
- (kracht) (Sommige) dansers schudden met hun hoofd: hierdoor lijken de bewegingen op dieren die hun kop bewegen / die wakker worden.
- (tijd) De dansers timen hun bewegingen / maken opeenvolgende bewegingen (in wisselend tempo): hierdoor doen de bewegingen denken aan een school vissen / aan het tempo van het leven onder water/in de zee.

per juist antwoord 1

Opmerking

Alleen als beweging met toelichting juist is 1 scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

27 maximumscore 3

- structuur (bijvoorbeeld twee van de volgende): 2
 - De dansers gaan (recht) achter elkaar staan / vormen een rij (als één levend wezen).
 - (unisono) De dansers zetten (arm)bewegingen gelijktijdig in (als een functionerend, levend wezen / een groep levende wezens).
 - (opvolging) De dansers zetten (arm)bewegingen snel na elkaar in / reageren op elkaars bewegingen (als een groep levende wezens).
 - (herhaling) De dansers maken herhalende armbewegingen / tillen steeds hun arm(en) op en laten die vervolgens vallen (als een bewegend, levend wezen).

Opmerking

Per juist antwoord 1 scorepunt toekennen.

- theatrale vormgeving (een van de volgende): 1
 - (kostuum) De dansers dragen allemaal dezelfde kostuums (waardoor ze lijken op een groep (levende wezens)).
 - (belichting) De dansers worden van bovenaf (met wit licht) belicht (in een verder donkere omgeving) (waardoor ze als een groep levende wezens worden uitgelicht).
 - (grime en hairstyling) De dansers hebben allemaal hetzelfde (korte) kapsel (waardoor ze lijken op één levend wezen / groep levende wezens).

28 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

De herhalingen in de muziek lijken te verwijzen naar de steeds weer terugkerende patronen/cycli in de natuur (groeien, bloeien, sterven).

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinerator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 25 juni.

6 Bronvermeldingen

Blok 1

- afbeelding 1 Kerk van de Hemelvaart van Maria, twaalfde eeuw, Bossòst, Spanje, van links naar rechts: stier (Lucas), adelaar (Johannes), Jezus, Mattheus (ge vleugelde mens) en leeuw (Marcus), <https://images.fineartamerica.com/images-medium-large-5/church-of-the-assumption-of-mary-in-bossost-lintel-and-tympanum-ricardmn-photography.jpg>
- afbeelding 2 Onze-Lieve-Vrouwe Kathedraal, dertiende eeuw, Burgos, Spanje, <https://www.christianiconography.info/spain2005/tympanaLeonBurgos.html>
- afbeelding 3 plaquette uit 1084 (rechtsonder is een verzonnen dier te zien), <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/464039>
- afbeelding 4 Peterborough Psalter en Bestiarium, veertiende eeuw, <https://parker.stanford.edu/parker/catalog/gs233db8425> (blz 385)
- afbeelding 5 Cisterciënzer manuscript met de initiaal F, twaalfde eeuw, Cîteaux, <https://hab.bodleian.ox.ac.uk/en/blog/blog-post-15/>, <https://11km-patrimoine.troyes-cm.fr/top-10-tresors-4-la-grande-bible-de-clairvaux/#jp-carousel-6396>
- afbeelding 6 Cisterciënzer manuscript met de initiaal F (detail), twaalfde eeuw, Cîteaux, <https://hab.bodleian.ox.ac.uk/en/blog/blog-post-15/>, <https://11km-patrimoine.troyes-cm.fr/top-10-tresors-4-la-grande-bible-de-clairvaux/#jp-carousel-6396>
- afbeelding 7 Kasper Bosmans, *Path and Puddle*, 2022, muurschildering en panelen, <https://adlib.catharijneconvent.nl/Details/collect/468130>
- afbeelding 8 Kasper Bosmans, *Path and Puddle* (detail), 2022, muurschildering en panelen, <https://adlib.catharijneconvent.nl/Details/collect/468130>
- afbeelding 9 Kasper Bosmans, *Path and Puddle* (detail), 2022, muurschildering en panelen, <https://adlib.catharijneconvent.nl/Details/collect/468130>
- afbeelding 10 Kasper Bosmans, *Path and Puddle* (detail), 2022, muurschildering en panelen, <https://adlib.catharijneconvent.nl/Details/collect/468151>
- afbeelding 11 Wonderen rondom een goddelijke, ca. 1410, <https://adlib.catharijneconvent.nl/Details/collect/42339>

Blok 2

- afbeelding 1 affiche Nanook of the North, https://nl.wikipedia.org/wiki/Nanook_of_the_North
- filmfragment 1 Charlie Chaplin, *Modern Times*, 1936, <https://www.youtube.com/watch?v=4fOIk0-igeE>
- filmfragment 2 Robert Flaherty, *Nanook of the North*, 1922, <https://www.youtube.com/watch?v=lkW14Lu1IBo&t=1211s>
- filmfragment 3 Arnold Fanck, *Der Berg des Schicksals*, 1924, https://www.youtube.com/watch?v=nTIBGgN_96s
- filmfragment 4 Arnold Fanck, *Der Berg des Schicksals*, 1924, https://www.youtube.com/watch?v=nTIBGgN_96s
- filmfragment 5 Arnold Fanck, *Der Berg des Schicksals*, 1924, https://www.youtube.com/watch?v=nTIBGgN_96s
- filmfragment 6 Piergiorgio Milano, *White Out*, 2021, met vriendelijke toestemming van het gezelschap gekregen
- filmfragment 7 Piergiorgio Milano, *White Out*, 2021, met vriendelijke toestemming van het gezelschap gekregen

Blok 3

- filmfragment 1 demonstratie uit de jaren 60, Verenigde Staten,
<https://www.youtube.com/watch?v=xSDxvI4ex1Q>
- filmfragment 2 Country Joe and the Fish, *Section 43*, 1967
- filmfragment 3 Godfrey Reggio, *Koyaanisqatsi: Life out of Balance*, 1982, DVD
- filmfragment 4 Godfrey Reggio, *Koyaanisqatsi: Life out of Balance*, 1982, DVD
- filmfragment 5 Crystal Pite, *The Seasons' Canon*, 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=5fuJ9LQ80IE>
- filmfragment 6 Crystal Pite, *The Seasons' Canon*, 2016,
<https://www.youtube.com/watch?v=GW7uORb9H8c&list=PLflhdzmxh1prYJJSKEBMOWPQBb8OtBo-T&index=3>
- geluidsfrag. 1 Joni Mitchell, *Big Yellow Taxi*, 1970, <https://www.youtube.com/watch?v=SY07dHiT2-s>
- geluidsfrag. 2 muziek van Philip Glass uit: *Koyaanisqatsi: Life out of Balance*, 1982, DVD
- geluidsfrag. 3 Crystal Pite, *The Seasons' Canon*, 2016,
<https://www.youtube.com/watch?v=GW7uORb9H8c&list=PLflhdzmxh1prYJJSKEBMOWPQBb8OtBo-T&index=3>

Alle internetbronnen zijn voor het laatst geraadpleegd omstreeks juli 2024.